

Nasiennictwo i odmianoznawstwo

NOWE ODMIANY ZIEMNIAKA 2013

dr Tomasz Lenartowicz, mgr Justyna Lubecka-Ziemińska
COBORU, 63-022 Słupia Wielka, e-mail: t.lenartowicz@coboru.pl

Nowych odmian wciąż przybywa. W latach 2009-2013 do krajowego rejestru (KR) wpisano 36, a w lutym bieżącego roku 6 oryginalnych kreacji. O jego bogatej ofercie i różnorodności świadczy liczba aż 129 oryginalnych odmian. Natomiast we Wspólnotowym Katalogu Odmian Roślin Rolniczych (CCA), publikowanym przez Komisję Europejską, liczba oryginalnych odmian wpisanych pod koniec ubiegłego roku wyniosła 1527, w tym 8% stanowi polski KR. Jak przedstawiono na rysunku 1, średnia liczba odmian w poszczególnych rejestrach 27 krajów UE to 75 wobec ok. 130 w Polsce (dane 2011/12). Również powierzchnia uprawy ziemniaków jest bardzo zróżnicowana: od prawie 400 tys. ha w Pol-

sce do 600 ha w Luksemburgu. W tabeli 1 zamieszczono również dwadzieścia odmian, które są wpisane do rejestru w co najmniej sześciu państwach UE.

Poniżej podano krótkie opisy właściwości użytkowych i odpornościowych określających wartość gospodarczą odmian, które opracowano na podstawie dwuletnich doświadczeń rejestrowych na terenie całego kraju. Na podstawie powierzchni plantacji nasiennych zakwalifikowanych połowo w Polsce można wnioskować, że na rynku nasiennym do kupienia będzie ok. 80 tys. ton sadzeniaków, a wśród nich w niewielkiej ilości mogą pojawić tej wiosny poniżej opisane „nowości”.

BOGATKA – jadalna, średnio wczesna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym, o dobrym smaku. Bulwy duże, owalne, o dość regularnym kształcie i bardzo płtykich oczkach. Skórka żółta, miąższ jasnożółty, bulwy zarówno surowe, jak i po ugotowaniu nie ciemnieją. Daje duży plon ogólny (521 dt/ha), o dużym udziale frakcji handlowej (91%). Odporna na mątwika ziemniaczanego, wysoko odporna na wirus Y, średnio odporna na wirus liściozwoju, podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. Hodowca: HZ Zamarte sp. z o.o. – Grupa IHAR

LAVINIA – jadalna, średnio wczesna, przydatna do produkcji chipsów. Typ konsumpcyjny ogólnoużytkowy, o dość dobrym smaku. Bulwy średniej wielkości, o regularnym kształcie i płtykich oczkach. Skórka żółta, miąższ żółty. Bulwy zarówno surowe, jak i po ugotowaniu nie ciemnieją. Wykazują bardzo niską zawartość cukrów redukujących oraz niski indeks ciemnienia poudarzeniowego po zbiorze. Odmiana daje duży plon ogólny (520 dt/ha), o dużym udziale frakcji handlowej (93%). Odporna na mątwika ziemniaczanego, wysoko odporna na wirus Y i średnio na wirus liściozwoju, podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. Hodowca: Europlant Niemcy (przedstawiciel w Polsce: Europlant Handel Ziemniakami sp. z o.o. Laski Koszalińskie)

LASKARA – jadalna, średnio wczesna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym do lekko mączystego, o dość dobrym smaku. Bulwy bardzo duże (średnio ponad 50% plonu powyżej 60 mm), okrągłoovalne, o dość regularnym kształcie i średnio płtykich oczkach. Skórka żółta, miąższ jasnożółty. Daje duży plon ogólny (552 dt/ha), o dużym udziale frakcji handlowej (95%). Odporna na mątwika ziemniaczanego, średnio odporna na wirusy Y i liściozwoju, dość podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. Hodowca: PMHZ sp. z o.o. z siedzibą w Strzekącinie

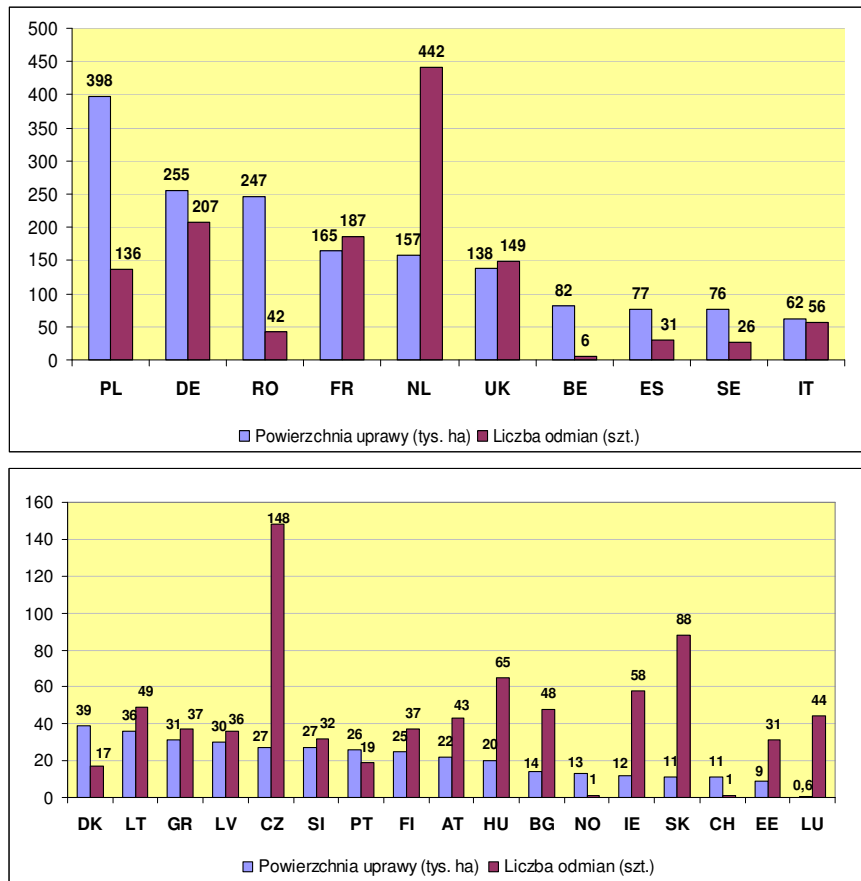
MALAGA – jadalna, średnio wczesna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym do lekko mączystego, o dobrym smaku. Bulwy duże, o regularnym kształcie, bardzo płtykich

oczkach. Skórka żółta, miąższ jasnożółty. Plonuje stabilnie w latach, a uzyskany średni plon ogólny to 567 dt/ha, o dużym udziale frakcji handlowej (92%). Odporna na mątwika ziemniaczanego, wysoko odporna na wirus Y, odporna na wirus liściozwoju, podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. Hodowca: HZ Zamarte sp. z o.o. – Grupa IHAR

EUROSTAR – jadalna, średnio późna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym do lekko mączystego, o dobrym smaku. Wybrane cechy jakości wskazują na przydatność do produkcji frytek. Bulwy bardzo duże, okrągłoovalne, o regularnym kształcie i płtykich oczkach. Skórka żółta, miąższ jasnożółty. Średni plon ogólny w okresie badań rejestrowych wyniósł 513 dt/ha, frakcja handlowa stanowiła 95%. Odporna na mątwika ziemniaczanego, podatna na wirus Y, średnio odporna na wirus liściozwoju, podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. W strefach 3. i 4. produkcja nasienna jest ryzykowna. Hodowca: KWS Holandia (przedstawicielstwo w Polsce: KWS Polska sp. z o.o.)

MONDEO – jadalna, średnio późna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym do lekko mączystego, o dość dobrym smaku. Bulwy bardzo duże, okrągłoovalne, o dość regularnym kształcie i płtykich oczkach. Skórka żółta, miąższ kremowy. Bulwy po ugotowaniu nie ciemnieją. Najplenniejsza wśród nowo zarejestrowanych, w 2-letnich doświadczeniach średni plon wyniósł 608 dt/ha, przy udziale frakcji handlowej 96%. Odporna na mątwika ziemniaczanego, podatna na wirusy Y i liściozwoju, podatna na zarazę ziemniaka. Przydatna do uprawy na terenie całego kraju. W strefach 3. i 4. produkcja nasienna jest ryzykowna. Hodowca: KWS Holandia (przedstawiciel w Polsce: KWS Polska sp. z o.o.)

Na przełomie lat 2012/2013 skreślono z krajowego rejestru 13 odmian (w tym 3 zagraniczne): Karatop i Velox (bardzo wczesne), Eugenia (wczesna), Elanda, Redstar, Zebra, Żagiel (średnio wczesne), Niagara, Sopllica, Zeus (średnio późne i późne), Monsun (skrobiowa średnio wczesna) oraz Neptun i Umiak (skrobiowe późne).

Rys. 1. Powierzchnia uprawy oraz liczba odmian ziemniaka wpisanych do poszczególnych krajowych rejestrów w UE (2011/2012)

Rys. 2. Dwuletnie doświadczenia COBORU na terenie Polski

1 – odmiany bardzo wczesne jadalne, 2 – wczesne jadalne, 3 – średnio wczesne jadalne, 4 – średnio późne i późno jadalne, 5 – średnio wczesne skrobiowe, 6 – średnio późne i późne skrobiowe

Tabela 1

Odmiany ziemniaka zarejestrowane w co najmniej sześciu krajach UE

Odmiana	Kraj pochodz.	Krzyżówka	Grupa wczesności	Typ konsumpc.	Przeznaczenie	Kształt	Rok pierwszej rejestracji
Adora	NL	Primura x Alcmaria	BW	A-B	bezpośr. kons.	ow	1990
Agata	NL	BM 52-72 x Sirco	BW	A	bezpośr. kons.	ow	1990
Agria	NL	Quarta x Semlo	SP	B	kons./frytki	pow	1985
Arielle	NL*	Nicola x AR 73-21-27	BW	A-B	bezpośr. kons.	ow	2002
Asterix	NL	Cardinal x SVP Ve 70-9	SW	B	frytki	pow	1990
Berber	NL	Alcmaria x Ropta P 365	BW	B	bezpośr. kons.	ow	1983
Desiree	NL	Urgenta x Depesche	SP	B	kons./frytki	pow	1962
Ditta	NL	Bintje x Quarta	SW	A-B	bezpośr. kons.	pow	1989
Fontane	DE	Agria x AR 76-34-3	SW	B-C	kons./frytki	ow	2001
Impala	NL	BM 52-72 x Biranco	BW	A-B	bezpośr. kons.	pow	1985
Karlina	DE	Adretta x III 69 121 55 N	WCZ	C	skrob.	oow	1988
Kondor	NL	61333 x Wlija	SW	B	kons.	pow	1984
Lady Rosetta	NL	Cardinal x SVP(VTN)2 62-33-3	SW	C	chipsy	o	1988
Latona	NL	Jaerla x Nicola	WCZ	B	kons.	ow	1994
Nicola	NL	Clivia x 643011 011	SW-SP	A	kons.	pow	1973
Raja	NL	Elvira x CB 70-162-23	SW	C	kons.	ow	1997
Red Scarlet	NL	ZPC 80 0239 x Mans MgB78-286	WCZ-SW	A-B	kons.	ow-pow	1999
Sante	NL	SVP Y 66-13-636 x SVP AM 66-42	SW	B	kons.	ow-oow	1983
Victoria	NL	AM 66-42 x Ve 8044	SW	B	kons.	ow-pow	1999
Voyager	NL	RZ-85-238 x Obelix	SW	B	kons.	p	2003

* Żółtym kolorem zaznaczono odmiany wpisane do KR w Polsce

BW – bardzo wczesna, W – wczesna, SW – średnio wczesna, SP – średnio późna

A – satatkowy, B – ogólnoużytkowy, C – mączysty

o – okrągły, ow – owalny, p – podłużny, pow – podłużnoowalny

Źródło: Wspólnotowy Katalog Odmian Roślin Rolniczych (stan na 15.03.2012); www.europotato.org

Tabela 2

Plon bulw, zawartość i plon skrobi nowych odmian ziemniaka (doświadczenia rejestrowe COBORU, 2011-2012)

Grupa wczesności	Odmiana	Użytkowanie	Plon ogólny		Zawartość skrobi %	Plon skrobi		Plon bulw handlowy		Frakcja handlowa %	Wielkość bulw skala 9-stop.
			% wzorca	% wzorca		% wzorca	% wzorca				
Średnio wczesne	wzorzec dt/ha, %		540	79,7		508					
	Bogatka	jadalna	97	81	12,2	94	91			8	
	Lavinia	jadalna/chipsy	95	102	15,9	94	93			6	
	Laskara	jadalna	95	98	15,4	96	95			9	
	Malaga	jadalna	105	88	12,3	102	92			8	
Średnio późne i późne	wzorzec dt/ha, %		536	76,9		503					
	Eurostar	jadalna/frytki	95	97	14,3	95	95			9	
	Mondeo	jadalna	110	113	14,6	112	96			9	

Tabela 3

Ocena cech konsumpcyjnych i odpornościowych nowych odmian ziemniaka (doświadczenia COBORU, 2009-2010)

Grupa wczesności	Odmiana	Barwa skórki	Barwa miąższu	Kształt bulw	Regularność kształtu	Głębokość		Smak	Typ konsumpcyjny	Odporność			
						skala 9-stopniowa	oczek			mątwik ziemniaczany	wirusy		zaraza liście
											Y	liściozw.	
1	2	3	4	5	6	7	8			11	12	13	
Średnio wczesne	Bogatka	ż	jż	ow	6,6	7,9	6,8		B	Ro1	5-6	3,5	
	Lavinia	ż	ż	oow	7,2	7,0	6,7		B	Ro1, Ro4	5-6	3	
	Laskara	ż	jż	oow	6,4	6,0	6,7		B-BC	Ro1	5-6	4,5	
	Malaga	ż	jż	ow	6,8	7,5	7,0		B-BC	Ro1	7	3,5	
Średnio późne	Eurostar	ż	jż	oow	7,1	7,2	7,2		B-BC	Ro1, Pa2, Pa3	5-6	4	
	Mondeo	ż	kr	oow	7,1	7,1	6,7		B-BC	Ro1	3-4	4	

Objaśnienia: **kolumna 3**: ż – żółta; **kolumna 4**: jż – jasnożółta, ż – żółta, kr – kremowa;

kolumna 5: o – okrągły, ow – owalny, oow – okrągłoowalny; **kolumna 6-8, 11-13**: skala 9-stopniowa: 9 – stan najlepszy, 1 – stan najgorszy